

Disputatio juridica inauguralis de emtione & venditione

<https://hdl.handle.net/1874/345222>

DISPUTATIO JURIDICA
INAUGURALIS,
DE

EMPTIONE & VENDITIONE,

Q U A M,
AUSPICE DEO OPT. MAX.
Auctoritate Magnifici D. Rectoris,

M. JOHANNIS LEUSDEN,

Philosophiæ Doctoris, & Linguae Sanctæ in Illustri
Academia Ultrajectinâ Professoris Ordinarii,

NEC NON
*Amplissimi Senatûs Academici consensu, & Nobilissima
Facultatis JURIDICÆ Decreto,*

PRO GRADU DOCTORATUS

Summisque in UTROQUE JURE Honoribus & Privilegiis
ritè ac legitimè consequendis,

Eruditorum Examinè subjecit

RODOLPHUS vander HORST, VADA-GEL.

Ad diem 12. JULII, hora locoque solitis.

TRAJECTI ad RHENUM,

Ex Officinâ FRANCISCI HALMA, Academiæ
Typographi, clō lōc xciii.

D E O
TER. OPT. MAX.
OMNIBUSQUE VERÆ
JURISPRUDENTIÆ
FAUTORIBUS.

Hoc Inaugurale Exercitium

Sacrum volo

R O D. vander H O R S T,

A. & Resp.

DISPUTATIO JURIDICA

INAUGURALIS,

DE

Emtione & Venditione.

THESIS I.

Emtio & venditio contractus est notissimus, & ut quidam volunt vocabulum emtionis dictum à Græco verbo ἐμῶν, id est meum, quia de meo tuum fit: sic etiam venditionis vocabulum dicunt à venum & datio, quia venundare est facere ut res ab uno ad alium transferatur: & hinc illa duo verba conjunguntur, quia emtio sine venditione esse non potest, & vice versa: interdum in latiore significatione accepta complectitur omnem alienationem, quâ rei dominium transferri possit. *l. 19. §. 5. de edil. edict. l. 8. §. II. d. quib. mod. pig. vel hypot. solvit. l. 29. §. I. de stat. lib.*

sup

A 2

Sed

4 DISPUTATIO JURIDICA

Sed prætereamus jam significationes, quæ hic occurrere possent. *Emtio* & *venditio* proprie est *contractus quo id agitur, ut res vel merx commutetur pretio, per mutuuum consensum definito*. Antequam pergamus, possimus præmittere expositionem definitionis, quatenus primo contractum significat.

I I.

Dixi *emtio* *venditio* est *contractus sc. juris gentium, nominatus, bonæ fidei, consensu constans, quo venditor obligatur ad rem tradendam, emtor ad pretium dandum*.

I I I.

Quod *emtio* & *venditio* sit *contractus*, patet ex *l. 1. §. ult. & l. 7. §. 1. d. de pact.* quia sua natura producit efficacem obligationem ad agendum; *d. l. 7. §. 1. nominatus*; quia habet certum nomen tanquam signum certæ formæ & actionis: *d. l. 7. §. 1.* & producit sui nominis actionem: ita distinguitur à *contractu innominato*, unde non oritur actio, nisi ex *datatione vel facto. l. 5. d. de præscriptis verb.*

I V.

Contractus juris gentium §. 2. f. de jur. nat. gen. & civil. l. 1. §. 2. d. h. t. nam quod ibi dicitur non solum Romanorum est proprium, sed & aliarum gentium; idem *Homerus* videtur probare: *d. l. 1. in fin.* colligitur quod

que ex sacra scriptura, *Gen. 23. comm. 16. § seq. c. 37. comm. 27. § seq.* quod autem solennitas verborum hic non debeat observari, ut in stipulatione & verborum obligatione, probamus per *l. i. §. ult. d. h. t.* ubi hæc verba exstant: *est autem emtio juris gentium & ideo solo consensu constat.*

V.

Quod sit bonæfidei contractus patet omnino ex §. 28. *J. de act.* quia empti & venditi actio dicta à suo contractu, inter bonæfidei actiones numeratur, proculdubio contractus debet esse bonæfidei. Inde exigit quoque latiore potestatem judicandi ab utraque parte quantum obligetur emtor venditori, & vice versa §. 1. *J. de oblig. ex consens. in fin.*

VI.

Dicitur solo consensu constans, quia ad sui perfectionem requiritur tantum consensus, *l. i. §. ult. d. h. t. pr. J. h. t.* & non reitraditio, ut in contractibus qui re constant: cum ergo nihil magis obstet consensui quam dolus & error, consequitur hos emtionem vitare, ut & vis, ideoque si emtio venditio vi metus inita sit, contractus primo consistit quidem, sed postea à Præatore rescinditur *l. 1. d. quod metus causa junct. l. ult. C. de his que vi metus caus.*

VII.

Dictum est porro in definitione, de re commutanda

da certo pretio, nam emptio sine re & pretio non contrahitur *l. 8. pr. d. h. t.* circa hanc definitionem quædam veniunt considerata, 1. qui sint contrahentes, 2. qui emere vendere possunt, 3. quæ res emi vendi possunt, 4. forma emtionis, quæ consistit in consensu: 5. finis & effectus. Contrahentes, 1. sunt emtor & venditor: Emtor est qui pretium solvere debet, ut rem accipiat, venditor qui rem tradere debet certo pretio. Emere vendere possunt omnes qui possunt consentire, & per regulam generalem qui se cum effectu possunt obligare, veluti patresf. & filii. *l. 39. d. de obl.*

VIII

1. Emere vendere non possunt, qui se obligare, neque consentire possunt: veluti furiosi *l. 2. d. h. t. l. 9. de acq. vel omit. hered.* emere vendere quoque prohibentur prodigi, quibus administratio bonorum est interdicta: *l. 10. d. curat. furios. l. 6. de verb. oblig. l. 4. de R. J.* sic etiam emere prohibetur tutor rem pupilli: *l. 34. §. ult. d. h. t.*

IX

Quamquam regulariter quis sibi tantum emere potest, tamen sunt quædam personæ, quæ aliis emere possunt: sic Filiusf. patri, servus domino emere potest *§. 3. J. per quas cuiq. acq. l. 10. d. de acq. rer. dom.* etiam procuratori licet emere domino: ita ut domino acquirat possessionem, & per eam proprietatem rei: *§. pen. J. per quas pers. cuiq. acq. l. 1. C. eod. l. 8. C. de acq. vel omit. poss.*

X.

Videamus porro quæ res emi vendi possint, & quæ non; emi vendi possunt omnia, quæ sunt in commercio: *l. 34. §. 1. d. h. t.* res præsentis & futuræ, ut fructus nascituri: *l. 8. d. h. t.* propriæ & alienæ: *l. 28. d. tit.* ita tamen ut non dominium rei alienæ, sed tantum possessio transferri possit, quia nemo plus juris in alium transferre possit quam ipse habet: vendi quoque potest jactus retis: *l. 8. d. tit. l. 12. de act. emt.*

XI.

Emi vendi non possunt res quæ nec in rerum natura sunt, aut esse possunt §. 1. *f. de inut. stip.* emi vendi quoque prohibentur res Sacræ, Sanctæ, religiosæ regulariter §. 8. *f. de rer. div.* liber homo, ne quidem sub conditione si servus erit *l. 85. §. 3. d. de verb. oblig.* venena mala: *l. 3. §. 2. ad l. Cor. de sic. l. 3. §. 2. h. t.*

XII.

Forma hujus contractus consistit in consensu, qui debet esse liber, & dicitur 1. substantiale, & quia consensus versatur circa mercem & pretium, ideo recte statuuntur tria substantialia requisita: nempe consensus, merx & pretium. Ex dictis manifesto liquet quomodo emtio differat à permutatione, nam in emtione res pro nummis datur, in permutatione res pro re *l. 1. §. 1. d. h. t.* quomodo à locatione conductione, in emtione venditione

§ DISPUTATIO JURIDICA

tionem agitur; ut dominium rei in emptorem transeat. *l. 80. §. ult. d. tit.* Sed nihil interest ille effectus sequatur, nec ne *l. 28. d. tit. l. ii. d. de act. emt.* at vero in locatione, nec dominium, neque possessio transfertur *l. 9. d. de rei vind.* quia conductor non possidet, sed tantum est in possessione. *l. 10. §. i. de acq. poss.*

XIII.

Materia emtionis venditionis, sive, 2. substantiale est res, quæ sive sit corporalis, sive in corporalis, mobilis, sive in mobilis, nihil interest: Sed debet esse certa & determinata; nam si erratum sit in pretio, vel re, aut in materia, aut in ipsa emtione, emtio ipso jure nulla *l. 6. d. b. t.* ut si putem me vendere fundum Cornelianum, tu vero putes te emere Sempronianum, emtio est nulla, *l. 9. d. b. t. l. 36. in fin. de acq. rer. dom. l. 10. d. de reb. cred.*

XIV.

Denique finis seu 3. substantiale emtionis venditionis est, ut pretium pro re detur, quod debet consistere in pecunia numerata: §. 2. *f. l. i. §. i. d. b. t.* debet esse verum non simulatum *l. 55. de oblig. & act. l. 55. d. b. t.* requiritur ut sit certum *l. 25. §. i. D. d. tit. l. 5. C. eod.* & certum potest esse, vel determinatione contrahentium, vel per arbitrium tertii: ut si quanti Titius æstimaverit, tanti res sit vendita, procul dubio valeat §. i. *f. b. t.* denique, ut sit justum, adeo ut nec emptor, nec venditor lædatur ultra dimidium, qua casu locum habere posset. *l. 2. C. de resc. vend.*

Contrahitur ergo emtio venditio, vel pure vel sub
 conditione, vel in diem *l. 50. D. h. t. §. pen. f. h. t.*
 ut si Stichus intra certum diem tibi placuerit, erit tibi
 emtus aureis tot *d. §. pen.* emtio alia scripta, alia non
 scripta *pr. f. h. t.* & sic scripta requirit ad sui perfectio-
 nem instrumenta emtionis à contrahentibus subscripta.
d. pr. f. h. t. l. 17. C. de fid. instr.

X V I I .

Effectus perfectæ emtionis venditionis est obligatio
 efficax, quæ producit actionem emti & venditi: Actio
 emti est actio personalis, nam oritur ex contractu *§.*
28. f. de act. datur emtori, *l. 11. pr. d. act. emt.* ad-
 fus venditorem; & nihil interest an ipse vendiderit, an
 per procuratorem: Sed is directa actione, hic vero uti-
 li convenitur: *l. 13. §. 15. D. h. t.* ad rem venditam
 tradendam; id est debet transferre possessionem, & do-
 minium si sit dominus, vel aliter ejus interesse, quia
 non præcise tenetur rem emtoris facere *l. 25. §. 1. l. 28.*
d. h. t. l. 11. §. 2. l. 30. §. 1. D. de act. emt. cum fructi-
 bus & accessionibus: & omnia ex bono & æquo: *l. pen.*
C. de act. emt.

X V I I .

Quod vënditor teneatur de dolo, probatur ex *l. 68.*
pr. §. fn. D. de contr. emt. nam dolus præstat in

B

omni-

omnibus contractibus: quod ad culpam atinet, venditor tenetur de lata & levi culpa *l. 35. §. 4. D. h. t.* de levissima regulariter non tenetur, & multo minus de casu fortuito: quia casus fortuitus præstat in nullis contractibus, excepto mutuo: *§. 2. f. quib. mod. re contr. oblig.* nisi eum in se suscepit: vel in mora tradendi fuerit venditor, quo casu omnem culpam & periculum præstat: si emtor in mora accipiendi fuit, ab eo tempore quo emtor in mora fuit, præstat venditor tantum dolum *l. 5. l. 17. D. de peric. & comm. rei vend.* si res ad mensuram sit vendita oportet præstare exactissimam custodiam ante admetiendi diem, adeo ut fatale damnum, vel vis magna excusetur: *l. 2. §. 1. D. d. tit. l. 3. eod.*

XVIII.

Actio venditi est actio personalis, bonæ fidei, quæ datur venditori, adversus Emtozem, ad pretium dandum: hoc est transferendum pretii dominium *l. 11. §. 2. D. l. 7. C. h. t.* & debet nummos venditori satis facere. *l. 13. §. 8. de tit. l. 11. §. 2. eod.* quamquam venditor non tenetur rem emtoris facere præstatque usuras à tempore moræ. *l. 13. §. 19. & 20. d. t.* quia in omnibus bonæ fidei contractibus usuræ debentur ex mora. *l. 32. §. 2. D. & l. 3. C. de usur.* Et quidquid ex bono & æquo, ut tenetur ad impensas necessarias, & utiles in rem factas. *l. 13. §. 22. D. h. t.*

COROLLARIA.

I.

*Qui credidit ad navis refectioem non
gaudet tacita hypotheca.*

II.

*Invecta & illata in pradium Rusticum
tacito pignoris jure non tenentur.*

III.

Res aliena oppignorari non potest.

IV.

*Generalis hypotheca etiam merces vena-
les comprehendit.*

F I N I S.

RODOLPH vander HORST,

Wanneer hy met Loff sijne Redenkavelingh van het
KOOPEN en VERKOOPEN hadde staande
gehouden, en met gemeyne toestemmingh der
Beyden Regten Doctor wierd verklaart.

L schijnt het s'werelds rond door 't oorlogs
vuur te blaaken

En dat den wreeden MARS met opgesparde
kaaken

Het menschedom als vernielt, en 't staale swaard bemorst
Met 't lauw geplengde bloet, ja steeds naar moordlust
dorft,

Waar door men 't heylig Regt en wetten komt te schenden
En niet als teyckens siet van rampen en ellenden,

Soo queekt vrou THEMIS nog een Soon die vast en pal
Met onvermoeyde lust haar regt beschermen sal,

En staan gelijk een muur, waar op men steeds siet beucken
Met donderend geschut, dog die niet weet van kreucken

Waarom sy dan gebied men hem tot sijnen loon

Strax vlegt een Lauwer-krans, en spreekt tot hem, mijn
Soon!

Ik heb u waard geacht om in te laten weyden

In mijne Priesterschap, wilt 't Regt van 't Onregt scheyden,

En handhaaft over al de Waarheyt en mijn Wet

Soo blijft u naam en roem van laster onbesmet;

Vrouw VENUS sal dan nog u komen op te cieren,

En streng'len om u hoeft haar Myrthen, mijn Lauwrieren.

TER BEVORDERINGE

Van de Heer mijn Heer

RODOLPHUS vander HORST

Als sijn Ed: in de vermaarde Utrechtse Hooge
School, Meester der beyde Regten soude
verklaart worden!

As oyt mijn Sang-godin genegen om te dichten
Het is in dese tijdt, woud nu maar desbeyt swighe-
ten
Soo sould ick na den eysch beschrijven gaan de
min

Die gy tot THEMIS draagt de opperste Godin,
Waarom dees Wijs Godin voor al uw arrebeyden
Uw tot haar Soon verloor ja openlijk in weyden
Onder haar Priesterschap, met soo veel eer en roem
Dat om uw groote Loff uw yder een dan noem:
Vaar voort nu THEMIS Kind te minnen dees Godinne
Soo sult gy al uw doen gaan wegen met haar sinne
Gaa maakt dat and're min om haar u dog mishaaft
Derwijl gy dan de Kroon en Loff van wysheit draagt,
Roemwaarde Minnaar nu die wysheit gaat beminvan
En niet als wetenschap steets weget met de sinnen
Maakt dat nu meer en meer u list naar wysheit heft
Soo wert nog over al u naam tot Loff gemelt.

T E R N E W L I E S N E N A W E

N A A M - D I C H T.

R oemen sal ick uwe gaven
O m dat gy nu zijt die geen
D ie de Kroon van wijs sult dragen
O m dat gy nu hebt gestreen
L ang, tot dat gy hebt verkreegen
P riesterchap als T H E M I S Soon,
H ierom hebt gy nu dien zegen,
U geluk en uwe Kroon
S y op heden anders geenen

V erstaat recht doch mijnen sin
A ls te minnen die ick meenen
N iemant als dees wijs Godin.

D aarom sal sy u nu kroonen
D eren sal u dese maagt
R oemen als haar weerdste Soonen

H O R S T doet nu wat mijn behaagt,
H O ! ick hoor haar oock nu spreken
H O R S echt bemint dat allen tijt
S yt in mijn dienst onbesweken
T ot mijn recht zijt nu bereyt.